

Socialdepartementet

Uppdrag till Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att säkerställa att barnärenden bedrivs skyndsamt och att barnets rätt till information tillgodoses

Regeringens beslut

Regeringen ger Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att kartlägga vilka hinder som finns, vilka åtgärder som krävs och vilka åtgärder som myndigheterna avser att vidta, inom myndigheternas befintliga ekonomiska anslag, för att upprätthålla

- kravet på skyndsamhet i förundersökningar om brott mot barn enligt 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948),
- Åklagarmyndighetens riktlinje om att förhör med barn som är målsägande bör hållas senast inom 14 dagar från anmälningstillfället, samt
- kravet på skyndsamhet i förundersökningar mot misstänkta som inte har fyllt arton år enligt 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Inom ramen för uppdraget ska Polismyndigheten analysera och redogöra för myndighetens tillgång till utbildade barnutredare som håller barnförhör samt vid behov redogöra för vilka åtgärder myndigheten vidtar i detta avseende.

Regeringen ger också Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att lämna förslag på hur rätten till information enligt förundersökningskungörelsen kan tillgodoses i större utsträckning för barn som är målsägande.

Under genomförandet av uppdraget ska Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten inhämta synpunkter och erfarenheter från Linköpings

universitet (Barnafrid – nationellt kunskapscentrum), Barnombudsmannen och andra relevanta aktörer. Vidare ska andra relevanta uppdrag beaktas, som exempelvis uppdraget till flera myndigheter att stärka samverkan när det finns misstanke om att barn har utsatts för våldsbrott (S2025/01365) och uppdraget till Brottsoffermyndigheten att ta fram en nationell plan för barnahus samt ge stöd till och följa utvecklingen av samverkan avseende våldsutsatta barn (S2025/1366).

Polismyndigheten ska samordna uppdraget och lämna en samlad redovisning till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 15 februari 2028.

Bakgrund

Regeringens fokus på att stärka brottsofferperspektivet innebär att den som har utsatts för brott alltid ska kunna räkna med adekvat hjälp och stöd från samhället. Detta är naturligtvis särskilt viktigt när det handlar om barn. När brott mot barn utreds måste det ske med hänsyn till barnets särskilt utsatta situation men även barnets individuella förutsättningar som exempelvis funktionsförmåga. Dröjsmål i handläggningen kan medföra negativa konsekvenser för barnets psykiska välbefinnande och även påverka kvaliteten i utredningen. Det är därmed av stor vikt att förundersökningar om brott mot barn bedrivs skyndsamt.

Vad gäller brott begångna av unga är skyndsamhet viktigt dels för att öka utredningarnas kvalitet och korta häktningstiderna, dels för att snabbt kunna bryta en kriminell utveckling. När samhället reagerar snabbt ökar möjligheten att sätta in rätt åtgärder i tid. På så sätt kan återfall i brott förebyggas och unga som begått mindre allvarliga brott skyddas från att dras in i grövre brottslighet.

En förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte har fyllt 18 år ska bedrivas särskilt skyndsamt om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader (2 a § förundersökningskungörelsen, FuK). Ett motsvarande krav på skyndsamhet gäller för en förundersökning mot en misstänkt som inte har fyllt arton år och det är fråga om brott på vilket fängelse kan följa (4 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, LUL). Därtill gäller en särskild tidsfrist för förundersökningens avslutande och beslut i åtalsfrågan enligt både 2 a § FuK (tre månader) och 4 § LUL (sex veckor). Tidsfristen får endast överskridas i undantagsfall. Vidare har

Åklagarmyndigheten som riktlinje att förhör med barn som målsägande bör hållas så snart som möjligt och senast inom 14 dagar från anmälningstillfället (Åklagarmyndighetens rättslig vägledning 2022:3).

Statistik från Åklagarmyndigheten visar på brister när det gäller efterlevnaden av kraven på skyndsamhet. Andelen hållna beslutsfrister enligt 2 a § FuK uppgick till 56 procent under 2025. Trots en ökning med två procentenheter jämfört med föregående år ligger andelen fortsatt på en låg nivå. Samtidigt uppgick andelen hållna beslutsfrister enligt 4 § LUL till 50 procent – den lägsta nivån under den senaste treårsperioden (Åklagarmyndighetens årsredovisning 2025). Vidare finns brister när det gäller efterlevnaden av Åklagarmyndighetens riktlinje avseende barnförhör (se betänkandet En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn, SOU 2022:70).

En av förklaringarna till att skyndsamhetskraven inte efterlevs kan vara att många brottsutredningar i dag är större och mer komplexa än tidigare. En annan förklaring kan vara att förundersökningar om brott mot barn kräver förhørsledare med särskild kompetens och att det råder brist på sådana barnutredare som håller förhör med barn. Det är viktigt att tillräckligt många barnutredare utbildas och fortsätter att arbeta som barnutredare efter avslutad utbildning. Oavsett vad den bristande efterlevnaden av skyndsamhetskraven beror på är det regeringens bedömning att det nu aktuella regeringsuppdraget kan bidra till att skyndsamhetskraven efterlevs i högre utsträckning än i dag.

En person som har utsatts för brott har enligt FuK rätt till viss information, exempelvis avseende vissa beslut som fattas under förundersökningen. Detta gäller oavsett om målsäganden är ett barn. Beträffande barn är det också viktigt att informationen lämnas på ett anpassat sätt. I Åklagarmyndighetens rättsliga vägledning 2022:3 anges att det är lämpligt att efter barnförhöret besluta vem som ska informera barnet om kommande beslut i ärendet, och att det får bedömas utifrån varje enskild situation vem som bör ge informationen till barnet. Enligt SOU 2022:70 förekommer det att rätten till information enligt FuK inte tillgodoses i praktiken för barn som är målsägande. Det finns därför anledning för Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten att lämna förslag på hur rätten till information kan tillgodoses i större utsträckning.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2026 att det behövs en nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (prop. 2025/26:1). Strategin ska bidra till ett strukturerat och sammanhållet arbete för att uppnå konkreta och varaktiga resultat. Detta uppdrag lämnas inom ramen för den nationella strategin.

På regeringens vägnar

Camilla Waltersson Grönvall

Johanna Strindlöv

Kopia till

Justitiedepartementet/DÅ, KRIM, L5

Finansdepartementet/BA, ESA, SFÖ

Barnombudsmannen

Linköpings universitet (Barnafrid – nationellt kunskapscentrum)